EUROOPA
KOMISJON

Brüssel, 1.3.2024
COM(2024) 105 final

2024/0058 (NLE)

Ettepanek:

NÕUKOGU OTSUS

seisukoha kohta, mis võetakse Euratomi nimel energiaharta konverentsil

SELETUSKIRI

1. ETTEPANEKU TAUST

• Ettepaneku põhjused ja eesmärgid

Ettepanekus käsitletakse nõukogu heakskiitu komisjoni otsusele, millega määratakse kindlaks liikmesriikide poolt energiaharta konverentsil Euratomi asutamislepingu kohaldamisalasse kuuluvates küsimustes võetav seisukoht seoses energiaharta lepingu kavandatud muudatuste kavandatava vastuvõtmisega ning i) energiaharta lepingu lisade kavandatud muudatuste, ii) kokkulepete, deklaratsioonide ja otsuste kavandatud muudatuste ning iii) energiaharta lepingu ning selle lisade muudatuste jõustumist ja ajutist kohaldamist käsitleva otsuse heakiitmisega. Energiaharta lepingu muudatuste vastuvõtmise ja täiendavate heakskiitude üle otsustab energiaharta konverents samal ajal.

Energiaharta leping

Energiaharta leping on energiasektori suhtes kohaldatav mitmepoolne kaubandus- ja investeerimisleping, mis allkirjastati 1994. aastal ja jõustus 1998. aastal. Energiaharta leping sisaldab sätteid investeeringute kaitse, energiamaterjalide ja -toodetega kauplemise ja nende transiidi ning vaidluste lahendamise mehhanismide kohta. Energiaharta lepinguga luuakse ka raamistik energiaalaseks rahvusvaheliseks koostööks lepinguosalise vahel. Euroopa Liit on energiaharta lepingu osaline koos Euratomi[1] ja enamiku ELi liikmesriikide ning Jaapani, Ühendkuningriigi, Šveitsi, Türgi ja enamiku Lääne-Balkani ja endise NSVLi riikidega, välja arvatud Venemaa[2] ja Valgevene[3]. Euroopa Komisjon esitas 7. juulil 2023 ettepaneku võtta vastu nõukogu otsus, millega Euratom taganeb energiaharta lepingust. Seda ettepanekut arutatakse praegu nõukogus.

Energiaharta konverents

Energiaharta konverents on energiaharta juhtiv ja otsuseid tegev organ, mis loodi energiaharta lepinguga. Kõik lepingule alla kirjutanud või sellega ühinenud riigid või piirkondliku majandusintegratsiooni organisatsioonid (nagu EL ja Euratom) on konverentsi liikmed; konverents tuleb kokku korrapäraselt, et arutada küsimusi, mis mõjutavad lepingule allakirjutanute energiakoostööd, vaadata läbi energiaharta lepingu sätete ning energiakasutuse tõhustamist ja sellega seotud keskkonnaküsimusi käsitleva energiaharta protokolli sätete rakendamine ning kaaluda võimalikke uusi vahendeid ja ühismeetmeid energiaharta raamistikus. Eelkõige võtab energiaharta konverents vastu energiaharta lepingu muudatuste tekstid ning kiidab heaks energiaharta lepingu lisade tehnilised ja muud muudatused. Energiaharta lepingu teksti kavandatud muudatuste üle hääletamisel kiidab energiaharta konverents muudatuste vastuvõtmise otsuse heaks kohalolevate ja hääletavate lepinguosaliste ühehäälse otsusega. ELi ja Euratomi häälte arv võrdub nende liikmesriikide arvuga, kes on energiaharta lepingu osalised, tingimusel et EL ja Euratom ei kasuta oma hääleõigust, kui nende liikmesriigid kasutavad oma hääleõigust, ja vastupidi.

Energiaharta konverentsi tehtavad otsused

---

1 Nõukogu ja komisjoni 23. septembri 1997. aasta otsus 98/181/EÜ, ESTÜ, Euratom, mis käsitleb energiaharta lepingu ning energiakasutuse tõhustamist ja sellega seotud keskkonnaküsimusi käsitleva energiaharta protokolli sõlmimist Euroopa ühenduste poolt (EÜT L 69, 9.3.1998, lk 1–116).

2 24. juunil 2022 toimunud erakorralisel energiaharta konverentsil tühistati Venemaa Föderatsiooni vaatlejastaatus.

3 24. juunil 2022 toimunud erakorralisel energiaharta konverentsil tühistati Valgevene vaatlejastaatus ja energiaharta lepingu ajutine kohaldamine Valgevene poolt.

Eeldatakse, et pärast 22. novembril 2022 toimunud energiaharta konverentsi 33. istungit esitab konverents 2024. aastal uuesti lepinguosalistele ettepaneku võtta vastu neli energiaharta lepingu ajakohastamisega seotud otsust. Need otsused tehakse korraga ja nende eesmärk on:

– võtta vastu energiaharta lepingu teksti kavandatud muudatused;

– kiita heaks energiaharta lepingu lisade kavandatud muudatused;

– kiita heaks kokkulepete, deklaratsioonide ja otsuste kavandatud muudatused ning

– kiita heaks energiaharta lepingu teksti muudatuste ja selle lisade muudatuste jõustumist ja ajutist kohaldamist käsitlev otsus.

Kuna energiaharta lepingut ei ole alates 1990. aastatest oluliselt uuendatud, jäi see üha enam ajast maha. Sellest sai ka üks maailmas kõige rohkem kohtuvaidlusi tekitavaid investeerimislepinguid, kusjuures investorite nõuete peamiseks sihtmärgiks on ELi liikmesriigid ja enamik neist investoritest asub teistes ELi liikmesriikides. Seetõttu algatati 2018. aasta novembris ajakohastamisprotsess. Energiaharta konverents kiitis esmalt heaks aruteluteemade loetelu, mis puudutas peamiselt investeeringute kaitsega seotud sätteid. Seejärel tegi EL ettepaneku kaotada fossiilkütustesse tehtavate investeeringute kaitse.

Pärast 2019. aasta juulist kuni 2022. aasta juunini toimunud 15 mitmepoolsete läbirääkimiste vooru jõuti 24. juunil 2022 Brüsselis toimunud erakorralisel energiaharta konverentsil põhimõttelisele kokkuleppele läbirääkimised lõpetada. Seejärel vaadati energiaharta lepingu muudetud tekst ja selle lisad õiguslikult läbi. Muudetud tekste sisaldavate otsuste lõplikke eelnõusid jagati pärast seda 19. augustil 2022 kõigi lepinguosalistega, sealhulgas ELi, Euratomi ja kõigi ELi liikmesriikidega, kes on energiaharta lepingu osalised.

Energiaharta lepingu ajakohastamisega seotud otsused pannakse ühehäälset otsust nõudvale hääletusele. Kui hääletus õnnestub, loetakse energiaharta lepingu ajakohastamise otsused energiaharta konverentsi poolt vastuvõetuks. Vastuvõtmisega käivitatakse edasised protsessid reformipaketi eri elementide ratifitseerimiseks, ajutiseks kohaldamiseks ja lõplikuks jõustumiseks.

Energiaharta lepingu muudatuste ja ajakohastamise muude elementide ajutist kohaldamist reguleeritakse otsusega, mis käsitleb energiaharta lepingu teksti muudatuste ning selle lisade muudatuste jõustumist ja ajutist kohaldamist. Kooskõlas selle otsusega peaksid kõik lepinguosalised pärast otsuse vastuvõtmist alates kindlaksmääratud kuupäevast automaatselt ajutiselt kohaldama ajakohastatud lepingut. Lisaks võib iga lepinguosaline esitada hoiulevõtjale (Portugal) deklaratsiooni selle kohta, et ta ei saa nõustuda energiaharta lepingu muudatuste ajutise kohaldamisega, mis sisuliselt võimaldab igal lepinguosalisel ajutisest kohaldamisest loobuda. Energiaharta lepingu sekretariaat avalikustab sellised deklaratsioonid. Isegi kui lepinguosaline esitab algselt sellise deklaratsiooni, võib ta selle igal ajal tagasi võtta, mis võimaldab tal ajakohastatud energiaharta lepingut hiljem ajutiselt kohaldada.

Käesoleva ettepanekuga, mis käsitleb nõukogu heakskiitu Euratomi asutamislepingu artikli 101 kohasele komisjoni otsusele, soovitakse määrata kindlaks seisukoht, mille liikmesriigid võtavad energiaharta konverentsil seoses eespool kirjeldatud otsustega ja mis esitatakse kas istungil või kirjalikus menetluses.

Samal ajal teeb komisjon ettepaneku võtta vastu Euroopa Liidu, Euratomi ja liikmesriikide vaheline kokkulepe energiaharta lepingu tõlgendamise kohta. See kokkulepe peaks eelkõige sisaldama kinnitust selle kohta, et selline klausel nagu energiaharta lepingu artikkel 26 ei saanud minevikus ega saa ka praegu ega tulevikus olla õiguslik alus vahekohtumenetlusele, mille on algatanud ühe liikmesriigi investor seoses investeeringutega teises liikmesriigis, ning et energiaharta lepingu artikli 47 lõikes 3 ette nähtud aegumisklausel ei saa laieneda ega olnud

mõeldud laienema sellistele menetlustele. Samuti tuleks selles sätestada liikmesriikide kohustused juhuks, kui nad on kaasatud vahekohtumenetlusse vastavalt energiaharta lepingu artiklil 26 põhinevale taotlusele.

ELi järjepideva tõlgenduse kohaselt ei kohaldata ega olnud mõeldud kohaldada energiaharta lepingut liikmesriigi ja teises liikmesriigis asuva investori vaheliste selliste vaidluste suhtes, mis puudutavad viimase poolt esimeses liikmesriigis tehtud investeeringut. Seda tõlgendust kinnitas konkreetselt Euroopa Liidu Kohus oma otsuses Komstroy kohtuasjas. Vahekohtud on siiski leidnud ja on jätkuvalt seisukohal, et Euroopa Liidu Kohtu otsused ei ole neile siduvad. Vältimaks seda, et kohtud nõustuvad jätkuvalt kohtualluvusega sellistes vaidlustes, tuleb sõnaselgelt ja ühemõtteliselt korrata energiaharta lepingu autentset tõlgendust. Kõige sobivam viis selleks on sõlmida rahvusvahelise tavaõiguse kohane kokkulepe, mis on kodifitseeritud rahvusvaheliste lepingute õiguse Viini konventsioonis.

Kuigi selle kokkuleppega kodifitseeritakse ELi ja selle liikmesriikide tõlgendus eraldi rahvusvahelise avaliku õiguse vahendis (mis on võimalik kohustuste kahepoolse olemuse tõttu), lisatakse energiaharta ajakohastatud lepingu teksti kindlust suurendava klausli kaudu kõigi lepinguosaliste kokkulepe, et lepingu artiklit 26 ei kohaldata ELi-siseselt. Mõlemad elemendid aitavad vajaliku õiguskindlusega kõrvaldada mis tahes ebaselguse ning praegused ja tulevased riskid, et energiaharta lepingu alusel algatatakse ELi-siseseid vahekohtumenetlusi.

Võetav seisukoht

Komisjon teeb ettepaneku, et liikmesriigid, kes on energiaharta lepingu osalised, võtavad energiaharta konverentsi istungil või kirjalikus menetluses Euratomi asutamislepingu kohaldamisalasse kuuluvates küsimustes allpool punktides 1–4 kirjeldatud seisukohad.

Seoses energiaharta lepingu teksti kavandatud muudatuste vastuvõtmisega

Energiaharta lepingu teksti kavandatud muudatused seisnevad olulistes parandustes, mis viivad energiaharta lepingu kooskõlla investeeringute kaitse tänapäevaste normidega ja ELi seisukohtadega muudel foorumitel (nt UNCITRAL[4]). Muudatustega viiakse energiaharta leping kooskõlla ka hiljuti kokku lepitud vabakaubandus- ja investeerimislepingutes sisalduva ELi lähenemisviisiga investeeringute kaitsele.

Muudetud energiaharta leping sisaldab eelkõige järgmist:

– **uued investeeringute kaitse sätted, mis on kooskõlas tänapäevaste normide ja ELi seisukohtadega**, kinnitades veel kord lepinguosaliste õigust võtta meetmeid õiguspäraste poliitiliste eesmärkide saavutamiseks (**õigus reguleerida**), sealhulgas seoses kliimamuutustevastase võitlusega. Kaitstakse ainult tõelise majandusliku huviga investoreid, tagamata kaitset varifirmadele[5];

– **uued vaidluste lahendamise sätted**, millega kaitstakse lepinguosalisi põhjendamatute nõuete eest, nähakse ette kulude tagatis ja tagatakse menetluste suur läbipaistvus;

– **uued kestliku arengu sätted**, eelkõige kliimamuutuste ja puhtale energiale ülemineku kohta, millega nähakse ette rakendatav mehhanism vastuolude puhuks viisil, mida ei ole ühegi varasema mitmepoolse investeerimislepinguga kunagi saavutatud;

---

4 ÜRO rahvusvahelise kaubandusõiguse komisjon.

5 Varifirmad on äriühingud, kellel on energiaharta lepingu osaliseks olevas riigis äriaadress, ilma et neil oleks selles riigis tegelikku majandustegevust, ja kes taotlevad üksnes energiaharta lepingu kohast kaitset.

– lisaks tagas EL sätted piirkondliku majandusintegratsiooni organisatsioonide (nagu EL) kohta, milles kooskõlas Euroopa Liidu Kohtu kohtupraktikaga[6] kinnitatakse sõnaselgelt, et **energiaharta lepingu alusel ei ole võimalik algatada ELi-sisest investeeringuid käsitlevat vahekohtumenetlust**[7];

– **transiidiga seotud sätete olulised täpsustused,** et võtta arvesse kolmandate isikute juurdepääsuõigustega integreeritud energiaturgude (nagu ELis) nõudeid, tekitamata ELile uusi kohustusi[8];

– **energeetikasektori majandustegevuse ajakohastatud määratlus**, mis koos lisadega EM/EM I, EQ/EQ I ja NI (vt allpool punkt 2) võimaldab viia investeeringute kaitse ELis kooskõlla ELi eesmärkidega.

Energiaharta lepingu teksti muudatuste vastuvõtmisel ei ole põhimõtteliselt õiguslikke tagajärgi. Rahvusvahelise õiguse kohaselt ei ole see samaväärne allkirjaga, vaid läbirääkimistel kokku lepitud teksti parafeerimisega.

Seetõttu teeb komisjon ettepaneku, et liikmesriigid võtaksid energiaharta konverentsil Euratomi asutamislepingu kohaldamisalasse kuuluvates küsimustes seisukoha, millega ei takistata energiaharta lepingu kavandatud muudatuste **vastuvõtmist**.

Seoses lisade kavandatud muudatuste heakskiitmisega

Energiaharta lepingu artikli 34 lõike 3 punktis m on sätestatud lihtsustatud menetlus, mis annab konverentsile õiguse võtta vastu energiaharta lepingu lisade muudatusi. Energiaharta lepingu lisade kavandatud muudatused (CC 761) toovad kaasa olulise muudatuse kehtivas lepingus: **teatavate energiamaterjalide ja -toodete ning tegevusvaldkondade** väljajätmine **lisa NI kaudu energiaharta lepingu III osa kohasest investeeringute kaitse kohaldamisalast**. Selle tulemusena sai EL õiguse piirata ELis investeeringute kaitset järgmiselt:

– **alates konkreetsest kuupäevast pärast vastuvõtmist** jäetakse välja **kõigi uute ELis fossiilkütustesse tehtavate investeeringute** kaitse, kusjuures vesinikule / vähese CO_2 heitega gaasile üleminekuks valmis gaasielektrijaamade ja -taristu suhtes, mille heide on väiksem kui 380 g CO_2/kWh, kohaldatakse üleminekuperioodi – vaikimisi kuni 31. detsembrini 2030 või kuni 15. augustini 2033, kui nendega asendatakse söe-, turba- või põlevkiviküttel töötav rajatis;

– **kümne aasta möödumisel energiaharta lepingu muudatuste jõustumisest (või ajutise kohaldamise algusest)** ja hiljemalt 31. detsembriks 2040 jäetakse välja kõigi ELis praegu fossiilkütustesse tehtavate investeeringute kaitse;

– kaitstakse üksnes **taastuvallikatest toodetud ja vähese CO_2 heitega vesinikku ning sünteetilisi kütuseid**;

– jäetakse välja **CO_2 kogumise, utiliseerimise ja säilitamisega** seotud tegevuste kaitse.

---

6 6. märtsi 2018. aasta otsus kohtuasjas C-284/16: Slovaki Vabariik *vs.* Achmea BV ja 2. septembri 2021. aasta otsus kohtuasjas C-741/19: Moldova Vabariik *vs.* Komstroy LLC.

7 Sellised nõuded moodustasid viimase kümne aasta jooksul valdava enamiku nõuetest ELi liikmesriikide vastu, hoolimata komisjoni seisukohast, et ELi-sisene vahekohtumenetlus investeeringute valdkonnas on vastuolus ELi õigusega, mida kinnitas Euroopa Liidu Kohus.

8 Oluline on see, et uued kohustused, mis on seotud kolmandate isikute juurdepääsuga, võimsuse jaotamise mehhanismide ja tariifidega, on nn parimad püüdlused, mille suhtes kohaldatakse ELi õigusnorme ja mida tuleb seega järgida üksnes juhul, kui need ei mõjuta ELi õigusraamistikku ja ELi rahvusvahelisi kohustusi.

Kavandatud muudatustega **viiakse energiaharta lepingu kohaldamisala kooskõlla taastuvenergiale üleminekuks vajaliku taastuvenergia- ja vähese CO_2 heitega tehnoloogia valdkonnas valitseva uue olukorraga**. **See saavutatakse muudatustega lisas EM/EM I** (lisatakse uued energiamaterjalid ja -tooted, nt vesinik ja sellest toodetavad kütused, nagu ammoniaak ja metanool, samuti biomass, biogaas ja sünteetilised kütused) **ja lisas EQ/EQ I** (lisatakse uued energiaseadmed, nt mitmesugused isolatsioonimaterjalid ja klaaspaketid).

Lisaks on **vastastikkuse põhimõtte** rakendamiseks loodud uued lisad, mille kohaselt ei saa lepinguosalisi sundida kaitsma teiste lepinguosaliste investeeringuid, kui viimased on sellised investeeringud lisa NI kaudu välja jätnud, kas jättes kohaldamata energiaharta lepingu investori ja riigi vaheliste vaidluste lahendamise mehhanismi, mis on sätestatud artiklis 26 (**uus lisa IA-NI**), või investeeringute kaitset käsitleva III osa täies mahus (**uus lisa NPT**). Tuumaenergia, mis kuulub lepingu praegusesse kohaldamisalasse, jääb sinna muudatusteta ka pärast lisade, eelkõige lisa NI muutmist.

Seetõttu teeb komisjon ettepaneku, et liikmesriigid võtaksid energiaharta konverentsil seisukoha, millega ei takistata energiaharta lepingu lisade kavandatud muudatuste **heakskiitmist**.

Seoses kokkulepete, deklaratsioonide ja otsuste kavandatud muudatuste heakskiitmisega

Kokkulepetes, deklaratsioonides ja otsustes tehtud muudatused puudutavad vananenud sätete parandamist (nt mõiste „*Euroopa ühendused*“ asendamist mõistega „*Euroopa Liit, Euroopa Aatomienergiaühendus*“) ning energiaharta lepingu teksti täiendavaid täpsustusi (nt selgitus, et „subsiidium“ hõlmab riigiabi, nagu see on määratletud ELi õiguses). Selliste kokkulepete, deklaratsioonide ja otsuste muudatuste heakskiitmine muudab energiaharta lepingu teksti selgemaks ja täpsemaks.

Seetõttu teeb komisjon ettepaneku, et liikmesriigid võtaksid energiaharta konverentsil seisukoha, millega ei takistata kokkulepete, deklaratsioonide ja otsuste kavandatud muudatuste **heakskiitmist**.

Seoses energiaharta lepingu teksti muudatuste ja selle lisade muudatuste jõustumist ja ajutist kohaldamist käsitleva otsuse heakskiitmisega

Konverents kiidab heaks otsuse, millega nähakse ette energiaharta lepingu ja selle lisade muudatuste jõustumise ja ajutise kohaldamise järgmine kord:

– **energiaharta lepingu teksti muudatused** jõustuvad vastavalt energiaharta lepingu artikli 42 lõikele 4. See tähendab, et muudatused jõustuvad siis, kui kolm neljandikku lepinguosalistest on need ratifitseerinud. Lisaks on otsuses sätestatud, et kõik lepinguosalised kohaldavad muudatusi vaikimisi ajutiselt, välja arvatud juhul, kui nad esitavad deklaratsiooni selle kohta, et nad ei saa seda teha;

– **lisa NI C jao muudatused**, mis sisaldavad eelkõige eeskirju, millega nähakse ette kümneaastane üleminekuperiood, et järk-järgult kaotada ELis praegu fossiilkütustesse tehtavate investeeringute kaitse, **ning muude lisade muudatused**: need muudatused jõustuvad energiaharta lepingu muudatuste jõustumisel (vt eespool). Kõik lepinguosalised kohaldavad vaikimisi ajutiselt lisa NI C jagu ja teiste lisade muudatusi, välja arvatud juhul, kui nad esitavad deklaratsiooni vastupidise kohta (vt eespool);

– **lisa NI B jao muudatused**, mis sisaldavad eelkõige eeskirju, millega nähakse ette fossiilkütustesse tehtavate uute investeeringute kaitse alt väljajätmine ELis,

jõustuvad automaatselt konverentsil määratud kuupäeval ilma edasise ratifitseerimiseta;

– aegunud viidete parandamist käsitlevad **kokkulepete, deklaratsioonide ja otsuste muudatused** jõustuvad vastuvõtmise kuupäeval. Ülejäänud muudatused jõustuvad energiaharta lepingu muudatuste jõustumisel. Seni kohaldatakse neid ajutiselt samamoodi nagu energiaharta lepingu muudatusi.

Energiaharta lepingu muudatuste ja lisa NI C jao ning muude lisade muudatuste jõustumise ja ajutise kohaldamise kord on kooskõlas algse energiaharta lepingu sätetega jõustumise ja ajutise kohaldamise kohta. Lisaks saavutas EL selle, et lisa NI B jagu jõustub automaatselt konverentsi otsuses märgitud kuupäeval, millega kindlustatakse veelgi kuupäev, mil jõustub ELi erand fossiilkütustesse tehtavate uute investeeringute suhtes.

Seetõttu teeb komisjon ettepaneku, et liikmesriigid võtaksid energiaharta konverentsil Euratomi asutamislepingu kohaldamisalasse kuuluvates küsimustes seisukoha, millega ei takistata energiaharta lepingu teksti muudatuste ja selle lisade muudatuste jõustumist ja ajutist kohaldamist käsitleva otsuse **heakskiitmist**.

Võttes arvesse, et Euroopa Komisjon esitas ettepanekud võtta vastu otsused, milles käsitletakse vastavalt ELi ja Euratomi taganemist energiaharta lepingust, eeldatakse, et Euroopa Liit ja Euratom, kes on küll energiaharta konverentsi eespool nimetatud otsuste üle hääletamise ajal energiaharta lepingu osalised, ei viibi kohal ega hääleta. Seepärast määratakse käesoleva ettepanekuga kindlaks seisukoht, mille võtavad energiaharta lepingu osalisteks jäävad liikmesriigid kas energiaharta konverentsi istungil, kui nad otsustavad sellel osaleda, või kirjalikus menetluses. See ei piira pädevuse jaotust liidu ja selle liikmesriikide vahel.

2. ÕIGUSLIK ALUS, SUBSIDIAARSUS JA PROPORTSIONAALSUS

• Õiguslik alus

Põhimõtted

Euratomi asutamisleping ei sisalda ELi toimimise lepingu artikli 218 lõikega 9 samaväärset sätet selliste nõukogu otsuste kohta, millega kehtestatakse lepinguga loodud organis liidu nimel võetavad seisukohad, kui asjaomasel organil tuleb vastu võtta õigusliku toimega akte. Kui Euratomi sõlmitud lepinguga, näiteks energiaharta lepinguga, loodud organ võtab vastu õigusliku toimega akte, kohaldatakse Euratomi asutamislepingu artiklis 101 sätestatud menetlusi.

Euratomi asutamislepingu artikli 101 lõikes 1 on sätestatud: „Ühendus võib oma volituste ja pädevuse piires sõlmida kokkuleppeid või lepinguid kolmanda riigi, rahvusvahelise organisatsiooni või kolmanda riigi kodanikuga.“

Euratomi asutamislepingu artikli 101 lõikes 2 on sätestatud: „Selliste kokkulepete või lepingute üle peab komisjon läbirääkimisi kooskõlas nõukogu direktiividega: komisjon sõlmib need nõukogu heakskiidul, kes teeb otsuse kvalifitseeritud häälteenamusega.“

Kohaldamine käesoleval juhul

Energiaharta leping on rahvusvaheline leping, mille osaline on ka Euratom.

22. novembril 2022 palutakse energiaharta konverentsil võtta vastu aktid, millel on õiguslik toime. Need aktid on rahvusvahelise õiguse alusel siduvad. Seetõttu peab nõukogu need

Euratomi asutamislepingu artikli 101 lõike 2 kohaselt kvalifitseeritud häälteenamusega heaks kiitma.

Energiaharta konverentsil vastu võetavad otsused, millega kiidetakse heaks energiaharta lepingu lisade kavandatud muudatused (CC 761) ning kokkulepete, deklaratsioonide ja otsuste kavandatud muudatused (CC 762), kujutavad endast rahvusvahelise õiguse kohaselt siduva õigusliku toimega akte. Selle põhjus on asjaolu, et energiaharta lepinguga antakse energiaharta konverentsile volitused muuta energiaharta lepingu lisasid ning lepingukohaseid kokkuleppeid, deklaratsioone ja otsuseid, ilma et lepinguosalised peaksid neid hiljem ratifitseerima. Energiaharta lepingu artikli 48 kohaselt on lisad ja otsused asutamislepingu lahutamatu osa.

Energiaharta konverentsil vastu võetav otsus kiita heaks energiaharta lepingu teksti muudatuste ja selle lisade muudatuste jõustumist ja ajutist kohaldamist käsitlev otsus on akt, millel on rahvusvahelise õiguse kohaselt siduv õiguslik toime, sest see kohustab lepinguosalisi ajutiselt kohaldama energiaharta lepingu muudetud teksti ja selle lisade teatavate osade muudatusi alates kokkulepitud kuupäevast, kui ei esitata aegsasti deklaratsiooni vastupidise kohta.

Energiaharta konverentsil vastu võetav otsus võtta vastu energiaharta lepingu teksti kavandatud muudatused on konkreetseid asjaolusid silmas pidades akt, millel on rahvusvahelise õiguse kohaselt siduv õiguslik toime, sest see tuleb vastu võtta samal ajal energiaharta lepingu teksti muudatuste jõustumist ja ajutist kohaldamist käsitleva otsusega (vt eespool), mis kohustab lepinguosalisi kohaldama neid muudatusi ajutiselt alates kokkulepitud kuupäevast, kui ei esitata aegsasti deklaratsiooni vastupidise kohta.

Seetõttu on kavandatud otsuse menetlusõiguslik alus Euratomi asutamislepingu artikli 101 lõige 2, kuna Euratomi asutamisleping ei sisalda ühtegi sätet, mis oleks samaväärne ELi toimimise lepingu artikli 218 lõikega 9 selliste nõukogu otsuste kohta, millega kehtestatakse lepinguga loodud organis liidu nimel võetavad seisukohad.

Kavandatud õigusaktide avaldamine

Kuna energiaharta konverentsi otsustega muudetakse energiaharta lepingu lisasid, on asjakohane avaldada need pärast vastuvõtmist *Euroopa Liidu Teatajas*.

2024/0058 (NLE)

Ettepanek:

NÕUKOGU OTSUS

seisukoha kohta, mis võetakse Euratomi nimel energiaharta konverentsil

EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Aatomienergiaühenduse asutamislepingut, eriti selle artikli 101 lõiget 2,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni ettepanekut

ning arvestades järgmist:

(1) Euroopa Aatomienergiaühendus (edaspidi „Euratom“) sõlmis energiaharta lepingu (edaspidi „leping“) nõukogu ja komisjoni 23. septembri 1997. aasta otsusega 98/181/EÜ, ESTÜ, Euratom, mis käsitleb energiaharta lepingu ning energiakasutuse tõhustamist ja sellega seotud keskkonnaküsimusi käsitleva energiaharta protokolli sõlmimist Euroopa ühenduste poolt (EÜT L 69, 9.3.1998, lk 1–116); leping jõustus 16. aprillil 1998.

(2) Kuna lepingut ei ole alates 1990. aastatest oluliselt uuendatud, jäi see üha enam ajast maha.

(3) Lepingu artikli 34 kohaselt võtab energiaharta konverents vastu lepingu muudatuste tekstid ning kiidab heaks lepingu lisade tehnilised ja muud muudatused.

(4) Energiaharta konverentsil on kavas võtta vastu energiaharta lepingu kavandatud muudatused ning kiita heaks i) energiaharta lepingu lisade kavandatud muudatused, ii) kokkulepete, deklaratsioonide ja otsuste kavandatud muudatused ning iii) energiaharta lepingu ning selle lisade muudatuste jõustumist ja ajutist kohaldamist käsitlev otsus. Eeldatakse, et konverents esitab kavandatud muudatused 2024. aasta jooksul uuesti kas istungil või kirjaliku menetluse teel vastuvõtmiseks.

(5) On asjakohane määrata kindlaks energiaharta lepingu osalisteks olevate liikmesriikide võetav seisukoht. See ei piira pädevuse jaotust Euratomi ja selle liikmesriikide vahel.

(6) Samal ajal on Euroopa Komisjon esitanud ettepanekud võtta vastu otsused, milles käsitletakse ELi ja Euratomi taganemist energiaharta lepingust ja mis võetakse vastu koos käesoleva ettepanekuga.

(7) Kuna energiaharta lepinguga hõlmatud valdkonnad kuuluvad suures osas liidu ja Euratomi ainupädevusse, ei saa liikmesriigid pärast liidu ja Euratomi taganemist jääda energiaharta lepingu osalisteks, kui liit ja Euratom ei ole neile selleks luba andnud. Seega kui liidu ja Euratomi taganemine energiaharta lepingust jõustub ning kui liit ja Euratom ei ole andnud luba jääda lepinguosalisteks, peavad liikmesriigid energiaharta lepingust mõistliku aja jooksul taganema,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA OTSUSE:

Artikkel 1

Nõukogu kiidab heaks järgmise seisukoha, mille energiaharta lepingu osalisteks olevad liikmesriigid võtavad energiaharta konverentsil Euratomi asutamislepingu kohaldamisalasse kuuluvates küsimustes:

a) mitte takistada energiaharta lepingu kavandatud muudatuste vastuvõtmist konverentsi poolt;

b) mitte takistada energiaharta lepingu lisade kavandatud muudatuste heakskiitmist;

c) mitte takistada kokkulepete, deklaratsioonide ja otsuste kavandatud muudatuste heakskiitmist ning

d) mitte takistada energiaharta lepingu ning selle lisade muudatuste jõustumist ja ajutist kohaldamist käsitleva otsuse heakskiitmist.

Artikkel 2

Käesolev otsus on adresseeritud komisjonile.

Brüssel,

Nõukogu nimel
eesistuja